

Asia: VN/727/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Palvelukeskuksen tausta ja tarve sekä sille asetetut tavoitteet ja tehtävät on avattu esityksessä hyvin. Alueellisen toiminnan ehdotetaan pääosin kiinnittyvän jo olemassa oleviin verkostoihin. Tätä voidaan pitää kannatettavana niillä alueilla, joissa tällainen toimiva verkosto on jo olemassa. Varsinais-Suomessa tällaisena yhteistyöverkostona- ja alustana toimii maakunnan yhteistyöryhmän koulutusjaoston ja Ennakointiakatemian muodostama kokonaisuus. Koulutusjaosto on vakiintunut maakunnallinen yhteistyöelin osaamiseen ja koulutukseen liittyvissä asioissa. Tällaisille elimille ja verkostoille on kuitenkin annettava virallinen nimetty rooli jatkuvan oppimisen alueellisessa yhteistyömallissa. Vain tällä tavalla palvelukeskuksen toiminnasta tulee vaikuttavaa tukien samalla alueiden erilaisia tarpeita. Samalla tulisi huomioida alueellisen työn resurssointi.

Palvelujärjestelmän uudistaminen on perusteltua tehdä siten, että työikäisen väestön osaamisen kehittäminen olisi aikaisempaa tiiviimmin kytköksissä suoraan työelämän tarpeisiin sekä alueiden elinkeinojen ja elinvoiman uudistamiseen. Työikäisen väestön vähentyminen, työelämän muutos ja kasvavat ja muuttuvat osaamisvaatimukset eri toimialoilla, ammateissa ja työtehtävissä ovat haasteita, jotka edellyttävät uudenlaisia, työikäisen väestön jatkuvaa oppimista edistäviä ratkaisuja sekä työelämän osaamistarpeiden entistä tehokkaampaa ennakointia. Toisaalta on huomattava, että työelämäyhteistyö ei oppilaitoksille ole uusi asia vaan normaalin perustoiminnan kehittyvä osa. Uuden palvelujärjestelmän tulisi myös tuoda tuomaan selvää lisäarvoa oppilaitosten alueelliseen työhön. Muuten on vaarana uuden palvelujärjestelmän jääminen ylätasoinen hallintomalliksi.

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä tehtävistä

Palvelukeskuksen tehtäviksi on esityksessä lueteltu 1) toimialaansa liittyvä tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen kehittäminen ja koordinointi, 2) osaamis- ja työvoimatarpeen ennakointi, 3)

koulutuksen ja muiden osaamispalveluiden valtionavustusten myöntäminen ja hankinta sekä 4) alueellisten ja muiden yhteistyöverkostojen tuki ja vaikuttavuuden edistäminen.

Palvelukeskukselle tulevien tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittäminen yhtenäisemmäksi ja vaikuttavammaksi kokonaisuudeksi on tärkeä ja keskeinen uudistuksen tavoite. Työikäisen väestön näkökulmasta ohjaus- ja neuvontapalveluiden toimivuus ovat keskeisessä roolissa osaamisen kehittämisessä ja on tärkeää, että tietoa eri koulutusmahdollisuuksista on saatavilla helposti, riittävästi ja oikea-aikaisesti asuinpaikasta riippumatta. Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen on perusteltua esimerkiksi alueellisesta näkökulmasta mutta lisäksi tulee aina huomata myös henkilökohtaisen palvelun tarpeet erityisesti nuorilla.

Palvelukeskus toimisi esityksen mukaan ennakoititietoa kokoavana, analysoivana ja tulkitsevana tahona, joka hyödyntäisi olemassa olevan tiedontuottajaverkoston tietoa nykyisen työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannosta. Palvelukeskuksen ennakoititoiminta täydentää olemassa olevaa valtakunnallista tiedontuotantoa ja toimii yhteistyössä Opetushallituksen ennakoititoiminnon, työ- ja elinkeinohallinnon ennakoititoimijoiden, kuten KEHA-keskuksen, ELY-keskusten ja TE-toimistojen kanssa. Palvelukeskus kävisi myös jatkuvaa vuoropuhelua alueellisten ennakoititoimijoiden ja esimerkiksi työelämän järjestöjen kanssa. Palvelukeskuksen tulisi koota ja osin myös tuottaa suoraan alueilla hyödynnettävää ennakoititietoa siten, että tieto olisi suoraan alueellisten verkostojen hyödynnettävissä. Suora yhteistyö alueverkostojen kanssa on välttämätöntä uuden toiminnon onnistumiseksi. Samalla tulee huomioida alueellisen työn resurssointi siten, että aito yhteistyö on mahdollista.

Varsinais-Suomen liitto korostaa maakuntien liittojen merkitystä alueellisina ennakoititoimijoina perustuen sekä nykyiseen lakiin alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014,17§) että lähitulevaisuudessa voimaan astuvaan uuteen lakiin. Maakuntien liitot tekevät monipuolista ennakoitityötä osana alueellisia verkostoja yhdessä esimerkiksi ELY-keskusten ja oppilaitosten kanssa. Liitot ovat myös vastuussa lakisääteisistä maakuntastrategioista- ja ohjelmista, jotka sisältävät vahvan alueellisen tulevaisuusnäkökulman. Varsinais-Suomessa osaamis- ja koulutustarpeiden ennakoitinta toteutetaan systemaattisesti Ennakointiakatemia -verkoston puitteissa (www.ennakointiakatemia.fi). Ennakointiakatemiaverkosto kokoaa maakunnan keskeiset oppilaitokset ja sidosryhmät ennakoitiyhteistyöhön maakunnan yhteistyöryhmän koulutusjaoston ohjauksessa.

Alueellisten verkostojen osalta Varsinais-Suomen liitto korostaa alueiden omien lähtökohtien huomioimista verkostojen kokoamisessa ja muodostamisessa. Varsinais-Suomen liitto katsoo, että maakunnallisen verkoston tulisi olla osa palvelukeskuksen alueellista toimintaa ja painottaa sitä, että verkostoilla tulee olla nimetty virallinen asema palvelukeskuksen alueverkostona ja niiden tulee täyttää kaikilla alueilla tietyt peruskriteerit esimerkiksi osallistuvien tahojen osalta. Näin yhteistyö palvelukeskuksen kanssa voi tapahtua yhteismitallisesti kaikkien maakuntien osalta. Lisäksi maakuntien liittojen kautta palvelukeskus varmistaa osaltaan jatkuvan oppimisen kehittämistyön aluelähtöisyyden ja tukeutumisen mm. maakunnalliseen strategiatyöhön.

Varsinais-Suomen osalta (ks. edellä) luonteva yhteistyöverkosto on maakunnan yhteistyöryhmän koulutusjaoston ja Ennakointiakatemian muodostama kokonaisuus.

Huomiot palvelukeskukselle esitetystä hallintomallista

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus olisi esityksen mukaan Opetushallituksen erillisyyksikkö, joka toimisi Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Työ- ja elinkeinoministeriön yhteisessä ohjauksessa enintään viideksi vuodeksi laadittavan kehittämissuunnitelman kautta. Päätösvalta olisi keskuksen johtajalla, jonka työtä tukee erillinen työelämän edustajista koostuva neuvosto.

Varsinais-Suomen liitto näkee alueellisen toiminnan ja sen riittävän resurssoinnin olevan ratkaisevassa asemassa keskuksen työn onnistumiseksi. Yksikön sijoittumisen Opetushallitukseen on perusteltua sen vahvan ennakointitehtävän (Osaamisen ennakointifoorumi) näkökulmasta. OKM:n että TEM:n poikkihallinnollinen ohjaus on perusteltua työikäisen väestön jatkuvan oppimisen näkökulmasta. Työtä ohjaavan kehittämissuunnitelman tulisi sisältää myös alueelliset osiot. Työelämän tarpeista lähtevän toiminnan varmistamiseksi on kannatettavaa, että perustettava palvelukeskus toimii vahvasti työelämälähtöisen neuvoston tukemana. Varsinais-Suomen liitto korostaa aluelähtöisyyttä myös neuvoston koostumuksessa.

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä koulutus- ja osaamispalveluiden rahoitusmuodoista

Varsinais-Suomen liitto ei ota tähän kantaa.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Varsinais-Suomen liitto ei ota tähän kantaa.

Nuotio Tarja
Varsinais-Suomen liitto

Höglom Esa
Varsinais-Suomen liitto